

การประชุมระดับชาติ

เรื่อง มลพิษทางอากาศ PM_{2.5} ครั้งที่ 2 (2nd Thailand National PM_{2.5} Forum)
ระหว่างวันที่ 20 - 21 มกราคม พ.ศ. 2569 ณ ศูนย์การประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี

ความเป็นมา

มลพิษทางอากาศในประเทศไทยเกิดขึ้นทั่วประเทศและมีสาเหตุที่แตกต่างกัน กล่าวคือ มลพิษทางอากาศในภาคใต้ส่วนใหญ่ได้รับฝุ่นควันจากประเทศเพื่อนบ้าน มลพิษทางอากาศในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือส่วนใหญ่เกิดจากการเผาในที่โล่ง (ทั้งป่าไม้และการเกษตร) มลพิษทางอากาศในภาคตะวันออก กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่วนใหญ่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม การจราจร และการคมนาคมขนส่ง เมื่อพิจารณาบริบทของปัญหาเชิงพื้นที่แล้วสาเหตุหลักยังคงเป็นการเผาไหม้ในที่โล่งที่ไม่สามารถควบคุมได้ และเมื่อนำวิเคราะห์พื้นที่การเผาไหม้ที่ได้จากภาพถ่ายจากดาวเทียม พบว่า สภาพที่พบรอยไหม้มากที่สุด คือ พื้นที่ป่าผลัดใบ รองลงมา ได้แก่ พื้นที่ปลูกพืชไร่-พืชนา ไร่มันฝรั่ง ตามลำดับ การที่ประเทศไทยเผชิญกับปัญหามลพิษทางอากาศอย่างต่อเนื่องยาวนานกว่า 20 ปีนั้น ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ คุณภาพชีวิต สังคม และเศรษฐกิจ สำหรับพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปัญหาฝุ่นควันเกิดจากหลายสาเหตุ อาทิเช่น ฝุ่นควันจากในเมืองที่เกิดจากการใช้ยานพาหนะในการเดินทาง การจราจร และการคมนาคมขนส่ง ฝุ่นควันจากการก่อสร้าง และฝุ่นควันจากโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีฝุ่นควันจากพื้นที่เกษตรกรรมที่เกิดจากการเผาไหม้เศษซากพืชไร่-พืชนาในจังหวัดรอบข้างกรุงเทพมหานครเป็นประจำในทุกปี โดยเฉพาะในช่วงเข้าสู่ฤดูหนาวตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายนจนถึงต้นเดือนเมษายน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาฝุ่นควันนี้เป็นวงจรที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และสุขภาพของพี่น้องประชาชนทั่วประเทศทุกเพศทุกวัย

สทสว สทสว เป็นองค์กรภาคประชาสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการรณรงค์และประสานความร่วมมือกับทุก ภาคส่วน เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นควันในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีปัญหาต่อเนื่องยาวนาน โดยสทสว สทสว มีภาคีเครือข่ายที่หลากหลาย ได้แก่ นักวิชาการ ข้าราชการ สื่อมวลชน นักการเมือง นักธุรกิจ ภาคเอกชน นักพัฒนา ประชาชน ประชาสังคม ซึ่งทุกภาคส่วนล้วนมีเป้าหมายเดียวกัน คือ ต้องการให้มีอากาศสะอาด จึงร่วมกันจัดกิจกรรมขึ้นหลายกิจกรรม อาทิเช่น โครงการประกันภัยอาสาดับไฟป่า โครงการนักสืบฝุ่น โครงการทวงคืนอากาศสะอาดด้วยพลังของคนรุ่นใหม่ เป็นต้น ที่ทุกกิจกรรมล้วนมีเป้าหมายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นควันของประเทศอย่างยั่งยืน หรืออาจกล่าวได้ว่า ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคประชาสังคม ได้ผลักดันและดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาหมอกควันทางอากาศ โดยเฉพาะฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นมาตรการและแนวทางในการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาหมอกควันทางอากาศทั้งระยะสั้นและระยะยาว อย่างไรก็ตาม การป้องกันแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาได้ใช้องค์ความรู้ ฐานข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ทั้งนโยบายของภาครัฐ รวมถึงกลไกการขับเคลื่อนแก้ปัญหาต่าง ๆ ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยสะท้อนได้จากปัญหาที่มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการจัดการและแก้ปัญหาหมอกควันทางอากาศ โดยเฉพาะฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเต็มประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การรณรงค์การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการและแก้ปัญหาหมอกควันทางอากาศให้พี่น้องประชาชนได้เกิดความตระหนักรู้ เกิดการตื่นตัว นำซึ่งการปรับเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมอย่างถาวร ยังคงไม่แพร่หลายมากนัก ตลอดจนการแก้ไขปัญหาดังกล่าวยังคงขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐ หน่วยงานท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, กระทรวงสาธารณสุข, กรุงเทพมหานคร, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สภามหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร, มูลนิธิส่งเสริมการออกแบบอนาคตประเทศไทย และศูนย์วิชาการเพื่อขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกพิษทางอากาศ กำหนดจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่อง มลพิษทางอากาศ PM_{2.5} ครั้งที่ 2 (Thailand National PM_{2.5} Forum # 2) ขึ้น

วัตถุประสงค์

1. ออกแบบกลไกการขับเคลื่อนการแก้ปัญหามลพิษทางอากาศและฝุ่นควันอย่างยั่งยืนร่วมกัน ระหว่าง ภาครัฐ หน่วยงานท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม โดยที่ภาครัฐต้องตอบสนองต่อปัญหามลพิษทางอากาศ PM_{2.5} ด้วยเครื่องมือที่หลากหลายตามบริบทพื้นที่ และผลักดันการมีพระราชบัญญัติอากาศสะอาดเพื่อสุขภาพ
2. เพื่อให้เกิดการบูรณาการภายใต้เจตจำนงร่วมกันที่มุ่งมั่นในการแก้ปัญหามลพิษในระยะยาวและยั่งยืน
3. เพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึงปัญหามลพิษทางอากาศและฝุ่นควันที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประชุมครั้งนี้ คือ เกิดนโยบาย ข้อเสนอ มาตรการ และแนวทางการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติการเชิงพื้นที่ และก่อให้เกิดสังคมที่ตระหนักรู้ถึงความสำคัญของปัญหาพิษทางอากาศ ผ่านการเผยแพร่สู่สาธารณะชน อันนำไปสู่การจัดการและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ PM_{2.5} ในแต่ละพื้นที่อย่างเหมาะสม และเกิดความยั่งยืน

รูปแบบการจัดประชุม

การประชุมระดับชาติ เรื่อง มลพิษทางอากาศ PM_{2.5} ครั้งที่ 2 (The 2nd Thailand National PM_{2.5} Forum) นี้ จะจัดในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ ที่ประกอบด้วย การปาฐกถาพิเศษ การเสวนาสาธารณะ เวทีกลุ่มย่อยฝ่าฝุ่นควัน การสังเคราะห์ข้อมูล การจัดนิทรรศการ กิจกรรมสนทนา การกิจกรรมศิลปะ กิจกรรมดนตรี กิจกรรม Ted-Talk การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะในการป้องกันแก้ปัญหามลพิษทางอากาศ เสนอต่อรัฐบาล และทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม

กลุ่มเป้าหมาย

1. หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน หน่วยงานวิชาการ องค์กรภาคประชาสังคม ที่มีการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการจัดการการป้องกันและแก้ปัญหามลพิษทางอากาศในทุกมิติ
2. ภาคีเครือข่ายสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
3. ประชาชนผู้สนใจทั่วไป

หน่วยงานเจ้าภาพหลัก

1. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.)
2. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)
3. กระทรวงสาธารณสุข (สธ.)
4. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
5. กรุงเทพมหานคร (กทม.)
6. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
7. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
8. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (CU)
9. ศูนย์วิชาการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ (ศวอ.)
10. สภามหาวิทยาลัยกรุงเทพ

หน่วยงานเข้าร่วมและภาคีเครือข่าย

รัฐสภา

สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- กรมควบคุมมลพิษ
- กรมป่าไม้
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
- กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
- องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)

กระทรวงสาธารณสุข

- กรมควบคุมโรค
- กรมการแพทย์
- กรมอนามัย
- กรมสุขภาพจิต

กระทรวงพาณิชย์

- องค์การคลังสินค้า
- กรมการค้าต่างประเทศ

กระทรวงคมนาคม

- กรมขนส่งทางบก

- สำนักนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร
- การรถไฟแห่งประเทศไทย
- องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
- สถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)
- สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)

กระทรวงมหาดไทย

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- กรมวิชาการเกษตร
- กรมส่งเสริมการเกษตร
- กรมการข้าว
- สำนักงานปฏินิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

- สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

กระทรวงการต่างประเทศ

- กรมอาเซียน

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

- กรมอุตุนิยมวิทยา
- สถาบันข้อมูลขนาดใหญ่ (องค์การมหาชน)

กระทรวงอุตสาหกรรม

- กรมโรงงานอุตสาหกรรม
- สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย
- การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

กระทรวงพลังงาน

- กรมธุรกิจพลังงาน
- กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

กองทุนสิ่งแวดล้อม

กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน

กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

กองทุนพัฒนาไฟฟ้า

กองทุน ThaiCI

กองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

สำนักคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

สมาคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (ภาคเหนือ)

สมาคมวิศวกรรมสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย

สมาคมสถาบันอุดมศึกษาสิ่งแวดล้อมไทย

สมาคมเครือข่ายอากาศสะอาดเพื่อสุขภาพ

สมาคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนภาคเหนือ

สมาคมเครือข่ายอากาศสะอาดเพื่อสุขภาพ

สมัชชาองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

องค์การแฟมิลี เฮลท์ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย

องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน

มูลนิธิสภามหาวิทยาลัยภาคเหนือ

มูลนิธิเพื่อมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มูลนิธิอานามัน

มูลนิธิคนเห็นคน

มูลนิธิส่งเสริมการศึกษาวิจัยการควบคุมโรค

มูลนิธิปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ	สมาคมหายใจกรุงเทพฯ
มูลนิธิบูรณะนิเวศ	สมาคมหายใจกาญจนบุรี
มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (ภาคเหนือ)	เครือข่ายสมาคมหายใจภาคเหนือ
มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา	เครือข่ายสมาคมหายใจภาคเหนือตอนล่าง
มูลนิธิธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม	เครือข่ายสมาคมหายใจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ	สภาเกษตรกรแห่งชาติ
มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม	สมาคมคุณภาพอากาศ ภูมิอากาศ และสุขภาวะ
มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย	(ประเทศไทย)
หจก.เต็มเต็มวิสาหกิจเพื่อสังคม	

แนวคิด และธีมงาน (Theme and Concept)

Thailand National PM_{2.5} Forum ครั้งที่ 2 เป็นเวทีแห่งความร่วมมือระดับชาติที่เชื่อมโยง นักวิจัย ผู้กำหนดนโยบาย (ภาครัฐ) ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคท้องถิ่น เพื่อขับเคลื่อนการแก้ปัญหาฝุ่นควัน PM_{2.5} อย่างเป็นระบบ อ้างอิงจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลจริง องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากผลงานวิจัย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และเสียงของประชาชน โดยการประชุมนี้จะสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาฝุ่นควัน PM_{2.5} นี้ เป็น “ผลลัพธ์ของระบบที่ซับซ้อน” ที่เชื่อมโยงในหลายมิติทั้งสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การคมนาคม ต่างประเทศ การใช้พลังงาน ความมั่นคงของมนุษย์ และการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบโครงสร้างของสังคม จึงเป็นหัวใจและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยอาศัยการเปิดเผยข้อมูล (ระบบข้อมูลร่วม) การแลกเปลี่ยนความรู้ และการประสานความร่วมมือข้ามเขต ข้ามหน่วยงาน ข้ามพรมแดน พร้อมเปิดมุมมองใหม่ ๆ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนสู่การหายใจที่สะอาดและปลอดภัยของทุกคน

“เปลี่ยนระบบ เชื่อมข้อมูล-วิทยาศาสตร์-เทคโนโลยี ขับเคลื่อนนโยบาย เปิดพื้นที่ปฏิบัติการ เพื่อสรรค์สร้างอากาศสะอาดร่วมกัน (Transforming Systems Together through Data, Science & Technology — Driving Policy and Local Action for Clean Air)”

สโลแกนประชาสัมพันธ์

“เปลี่ยนระบบ เชื่อมข้อมูล ขับเคลื่อนอากาศสะอาดร่วมกัน”

5 แกนหลัก (Key Axes of the Forum)

- 1) วิทยาศาสตร์และข้อมูล (Science & Big Data)
อัปเดตงานวิจัยล่าสุด ระบบพยากรณ์ และการใช้ Satellite / IoT / AI ในการจัดทำระบบข้อมูลร่วมของประเทศ (Thailand National PM_{2.5} Data Platform)
- 2) นโยบายและธรรมาภิบาล (Policy & Governance)
แผนแม่บทฝุ่นชาติ, พ.ร.บ.อากาศสะอาดเพื่อสุขภาพ, บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน, การจัดการข้ามเขตการปกครอง และข้ามประเทศ
- 3) ต้นทางของฝุ่น (Emissions & Point Sources)
วิเคราะห์แหล่งกำเนิดที่เป็นระบบ : ป่าไม้ เกษตร เมือง คมนาคม อุตสาหกรรม ข้ามแดน ทางเลือก-นโยบาย-นวัตกรรมในการลดฝุ่นควันจากต้นทางอย่างยั่งยืน
- 4) เทคโนโลยีและนวัตกรรม (Tech & Innovation)
เครื่องมือตรวจวัด เตือนภัย และนวัตกรรมลดฝุ่นควันเชิงพื้นที่จริง : Green mobility, Clean Agriculture, Carbon Credit, Biochar
- 5) ภาคประชาชนและท้องถิ่น (People & Place-Based Solutions):
เสียงของชุมชนและเยาวชน กับบทบาทของท้องถิ่นในการเฝ้าระวัง แจ้งเตือน และจัดการฝุ่นควันเชิงพื้นที่ต้นแบบ (Model Area Base) และสร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

รูปแบบกิจกรรมเด่นในงาน (Flagship Activities)

- ☐ Plenary Session: “เปลี่ยนระบบการจัดการด้วย พ.ร.บ.บริหารจัดการอากาศสะอาด”
- ☐ PM_{2.5} – Wind Mapping: การเดินทางของฝุ่น
- ☐ Open Data Platform: แพลตฟอร์มในการเปิดเผยและใช้ข้อมูลร่วมกันของภาครัฐ-เอกชน
- ☐ Cross-Border Dialogue: การประชุมท่อย่อยความร่วมมือระหว่างประเทศในการบริหารจัดการฝุ่นข้ามแดน
- ☐ Tech & Innovation Showcase: เทคโนโลยีและในการแก้ปัญหาฝุ่น PM_{2.5}
- ☐ Local Voices Stage: เวทีท้องถิ่นแบ่งปันประสบการณ์ตรงเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในชุมชน
- ☐ Youth for Clean Air: เสียงเยาวชน สื่อสาร สร้างสรรค์ เปลี่ยนโลก – พลัฒใหม่ในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง

รายละเอียดการลงทะเบียนเข้าร่วมงานฯ

<https://www.breathebangkok.org/pm25forum/>

